

Магістр 2 року навчання
 фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

Анотація. Наведено спосіб удосконалення оцінки вартості підприємства, результат якої отриманий різними підходами. Визначено, що спосіб базується на використанні факторного аналізу.

Анотация. Приведен способ усовершенствования оценки стоимости предприятия, результат которой получен различными подходами. Определено, что способ базируется на использовании факторного анализа.

Annotation. A way to improve company valuation is presented with the result of valuation received by different approaches. The method is found to be based on the use of factor analysis.

Ключові слова: вартість, підприємство, оцінка, фактор.

Оцінна діяльність активно розвивається, проникаючи в усі сфери майнових відносин в Україні, що потребує подальшого розвитку її практичних засад.

Питанням оцінки вартості бізнесу та підприємства присвячені роботи таких вчених, як: Щербаків В. А., А. Дамодаран, Т. Коупленд, М. Скотт та ін. [1 – 4]. Проте окремі аспекти цього напрямку досліджень, одним з яких є узгодження результатів оцінювання, лише починають привертати увагу.

Метою статті є вдосконалення способів оцінки ринкової вартості підприємства.

У ході визначення вартості об'єкта оцінювач зобов'язаний використовувати три підходи до оцінки, а у разі неможливості застосування будь-якого з них – обґрунтувати відмову від його використання. За використання різних підходів остаточне значення вартості має бути виражене у вигляді однієї і тієї ж величини [5], для чого доцільно використовувати таку формулу:

$$V_p = V_{dp} \times K_{dp} + V_{vp} \times K_{vp} + V_{pp} \times K_{pp}, \quad (1)$$

де V_p – підсумкова вартість об'єкта оцінки;

V_{dp} – вартість об'єкта дохідним підходом;

V_{vp} – вартість об'єкта витратним підходом;

V_{pp} – вартість об'єкта порівняльним підходом;

K_{dp} , K_{vp} , K_{pp} – відповідні коефіцієнти.

У даній роботі як об'єкт оцінки було обрано підприємство ПАТ "Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря", вартість якого згідно із витратним підходом [1] склала 960 366 (тис. грн), та була обчислена методом чистих активів відповідно до формули:

$$EV = M_{cap} + (D - Cash), \quad (2)$$

де EV – вартість підприємства;

M_{cap} – вартість власного капіталу;

D – вартість позикового капіталу;

$Cash$ – наявні грошові кошти.

Була визначена вартість підприємства згідно із дохідним підходом методом економічної доданої вартості (EVA) [2; 3]. Результати розрахунку наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Результати оцінки вартості підприємства методом EVA*

Показник*	Значення за прогнозованим періодом, тис. грн						Сума, тис. грн
	0	1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8
Sales (виручка від реалізації)	1 136 033	1 170 114	1 205 217	1 241 374	1 278 615	1 316 973	–
ЕВІТ	241 596	245 724	253 096	260 689	268 509	276 564	–
NOPLAT	201 813	206 408	212 600	218 979	225 548	232 314	–
ІС (інвестований капітал)	963 800	992 714	1 022 495	1 053 170	1 084 765	1 117 308	–
Плата за капітал (IC*WACC)	124 137,4	127 861,6	131 697,4	135 648,3	139 717,7	143 909,3	–

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
EVA	77 675,56	78 546,44	80 902,64	83 330,7	85 830,27	88 404,73	–
PV(EVA)		74 310,73	72 412,37	70 563,5	68 760,74	67 003,97	353 051,3
Terminal growth in EVA	–	–	–	–	–	3%	–
Terminal value						921 628,3	–
PV of terminal value							502 887,5
Total PV of EVA							855 938,7
Firm value							1 819 739

* *Примітка:* ЕВІТ – фінансовий результат від операційної діяльності, NOPLAT – прибуток з урахуванням податку, WACC – середньозважена вартість капіталу, PV – теперішня вартість, прогноз, складений на допущенні того, що виручка, норма прибутку та капітал у прогнозованому періоді (5 років) збільшуватиметься на 3 % щорічно. Середньозважена вартість капіталу (WACC) також залишиться незмінною (12,88 %). У постпрогнозний період величина EVA буде збільшуватись на 3 %.

Необхідні коефіцієнти (див. формулу (1)) можна отримати на основі факторного аналізу. На основі аналізу фінансової звітності підприємств-аналогів галузі машинобудування Харківської області для проведення факторного аналізу була сформована система первісних показників, склад якої подано у табл. 2.

Таблиця 2

Система первісних показників

Напрямок оцінювання	Первісний показник	Позначення показника
Дохідний підхід	Чистий прибуток	П1
	Виручка від реалізації продукції	П2
	Фінансовий результат від операційної діяльності	П4
Витратний підхід	Собівартість	П3
	Валюта балансу	П5
	Основні фонди	П6
	Запаси	П7
	Грошові кошти	П8
	Довгострокові зобов'язання	П9
	Поточні зобов'язання	П10

Виконання процедур факторного аналізу проводилось із застосуванням програмного забезпечення STATGRAPHICS Centurion. Результати факторного аналізу наведені у табл. 3.

Таблиця 3

Значущість показників

Показники	Factor Number		Eigenvalue	Percent of Variance	Cumulative Percentage
	1	2			
П1	-0,03241	0,99342	4,70288	67,184	67,184
П3	0,853384	0,443464	1,90451	27,207	94,391
П4	0,252029	0,958295	0,197158	2,817	97,208
П5	0,928975	0,331364	0,112194	1,603	98,811
П6	0,949505	-0,02221	0,051184	0,731	99,542
П9	0,973319	-0,11225	0,022195	0,317	99,859
П10	0,920317	0,175772	0,009883	0,141	100

Розрахувавши питому вагу навантажень факторів, можна зробити певний висновок, що вартість підприємства найбільше залежна від показників витратного підходу (70,3 %). Процент значущості дохідного підходу відповідно склав 29,7 %.

Підставивши всі показники у формулу (2) середньозваженої вартості, можна розрахувати вартість аналізованого підприємства:

$$V_p = 1\,819\,739 \times 0,297 + 960\,366 \times 0,703 = 1\,215\,375,33 \text{ (тис. грн.)}$$

Отже, запропоновані методичні рекомендації сприяють удосконаленню процесу оцінки бізнесу, оскільки дозволяють отримати більш об'єктивну вартість підприємства на базі врахування особливостей функціонування суб'єктів господарювання певної галузі економіки країни.

Наук. керівн. Медведєва І. Б.

Література: 1. Щербаков В. А. Оцінка стоимости предприятия (бизнеса) / В. А. Щербаков, Н. А. Щербакова. – М. : Омега-Л, 2006. – 288 с. 2. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценки

любых активов / А. Дамодаран. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 1350 с. 3. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление / Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Мурин ; пер. с англ. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 576 с. 4. Скотт М. Факторы стоимости: руководство для менеджеров по выявлению рычагов создания стоимости / М. Скотт. – М. : Олимп-Бизнес, 2007. – 434 с. 5. Про затвердження Національного стандарту № 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів" : Постанова Кабінету міністрів України від 29 листопада 2006 року № 1655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1096.1660.0>.

Галуцук А. В.

УДК 159.964.21

Студент 3 курса
факультета учета и аудита ХНЭУ им. С. Кузнеця

ВНУТРИЛИЧНОСТНЫЕ КОНФЛИКТЫ: ФОРМЫ ПРОЯВЛЕНИЯ, ВИДЫ, ФАКТОРЫ РАЗРЕШЕНИЯ

Аннотация. Исследована сущность форм и симптомов проявления внутриличностных конфликтов. Структурированы конфликты по видам. Проанализированы механизмы психологической защиты. Выделены особенности конфликта внутри личности.

Анотація. Досліджено сутність форм і симптомів прояву внутрішньоособистісних конфліктів. Структуровано конфлікти за видами. Проаналізовано механізми психологічного захисту. Виділено особливості конфлікту всередині людини.

Annotation. The essence of forms and symptoms of manifestation of intrapersonal conflicts is investigated. The conflicts are structured by types. Mechanisms of psychological protection are analysed. Features of the intra personal conflict are described.

Ключевые слова: конфликт, симптомы проявления, виды, факторы разрешения, психологическая защита.

Внутриличностный конфликт – один из самых сложных психологических конфликтов, который разыгрывается во внутреннем мире человека. Более того, с такими конфликтами в своей жизни человеку приходится сталкиваться постоянно. Следует подчеркнуть, что внутренняя конфликтная ситуация постоянно присутствует в каждом из нас. Поэтому осознание самого этого понятия и его составляющих является актуальной проблемой для человека.

Исследованием данного вопроса занимались З. Фрейд, К. Левин, В. Мерлин, А. Леонтьев, А. Адлер, Э. Эриксон, Ф. Васильюк.

Цель данной статьи – рассмотреть понятие внутриличностного конфликта, выделить его виды, формы проявления и факторы разрешения. Объектом работы является внутриличностный конфликт, предметом – изучение и анализ внутриличностного конфликта, его видов, форм проявления и факторов разрешения.

Внутриличностный конфликт – это острое негативное переживание, вызванное затянувшейся борьбой структур внутреннего мира личности, отражающее противоречивые связи с социальной средой и задерживающее принятие решения [1, с. 294]. Курт Левин считал, что внутриличностный конфликт – это ситуация, в которой на индивида одновременно действуют противоположно направленные силы равной величины [1, с. 293].

Такой конфликт вызван психологическими факторами внутреннего мира человека: потребностями, интересами, чувствами, ценностями, мотивами, которые вступают в противоречия.

Внутриличностному конфликту присущи некоторые особенности, которые важно учитывать при его выявлении. Такими особенностями являются:

необычность с точки зрения структуры конфликта. Здесь нет субъектов конфликтного взаимодействия в лице отдельных личностей или групп людей;

специфичность форм протекания и проявления. Такой конфликт протекает в форме тяжелых переживаний. Он сопровождается специфическими состояниями: страхом, депрессией, стрессом;

латентность. Внутриличностный конфликт не всегда легко обнаружить. Часто человек и сам не осознает, что он находится в состоянии конфликта. Более того, иногда он может скрывать свое состояние конфликта под эйфорическим настроением или за активной деятельностью [2, с. 184].

В зависимости от того, какие внутренние стороны личности вступают в конфликт, выделяют следующее его формы: ролевая, социально-ролевая, социальная, между разными уровнями сознания, адаптационная, мотивационная.

Внутренние причины внутриличностного конфликта коренятся в противоречиях между различными мотивами личности, в рассогласованности ее внутренней структуры. При этом, чем сложнее внутренний мир человека, чем больше развиты его чувства, ценности и притязания, чем выше его способность к самоанализу, тем в большей степени личность подвержена конфликту.

© Галуцук А. В., 2014